

Dünya da politik dengeler dinamik bir yapıya sahiptir. Yüzyıllar boyunca dünyada haritalar, rejimler ve politikalar değişim içerisindedirler. Orta çağ Avrupa sını ve Fransız ihtilali ile birlikte 17. Yüzyılda milliyetçilik akımları güç kazanmıştır. Milliyetçilik akımların güç kazanmasıyla birlikte çok uluslu devlet yapıları yıkılmaya, çözülmeye başlamıştır. Birinci Dünya savaşına kadar bu süreç böyle devam etmiştir. Birinci Dünya savaşı sonunda ulus devletlerin sayısı çok uluslu devletlerin dağılması ile artmıştır. Ulus devletlerin sayısı İngiltere'nin sömürgelerinden ayrılmasına kadar devam etmiştir. 1970'lere kadar ulus devletlerin sayısı artmaya devam etmiştir.

Birinci dünya savaşından sonra ulus devlet anlayışı ve dışı kapalı ekonomik modeli benimseyen ülkeler birbirlerine karşı aşırı korumacılık eğilimleri göstermekteydiler. Savaş sonrası yıkılan ekonomiler çöken sektörler ancak bu şekilde kendi yaralarını saracakları ümidi içerisindeydiler. Avrupa Ülkelerini de kapsayan birçok ülke tarafından benimsenen dış ticarete korumacılık politikasının dünya ekonomisine refah artırıcı bir etkisi olmadı. Sanayileşmeyi kısa zamanda tekrar gerçekleştiren ekonomiler ilk olarak daha nitelikli silah üretme çabası içerisine girdiler. Nitekim Almanya bu yolda ciddi bir ilerleme kat etmişti. İkinci dünya savaşı 25 milyon insanın ölümüne yol açarken ekonomiler tekrar yıkılmıştır.

Dünya artık iki kutuplu hale gelmişti. Birçok ülkenin ekonomisi yıkılmıştı. Fakat Avrupa yıkımlara karşı ve savaşlara karşı bir model geliştirme peşindeydi yeni oluşan Sovyetlerin ve ABD'nin başını çektiği yeni dünya düzeninde. Bu oluşan düzende tek başına uluslar yeterince politik ve iktisadi açıdan yeterli değildi. Öyle ki ABD birleşik devletlerden oluşmakta ve geniş nüfus ve coğrafya ya sahipti aynı durum Sovyetler Birliği içinde geçerliydi. Dolayısıyla artık ayrışma değil belirli çıkarlar doğrultusunda birleşme eğilimine bir diğer değişim ile entegrasyon sürecine doğru yeniden dünya girmişti. Bu bağlamda Avrupalı devletler ortak çıkarlara yönelik eko-politik arayışlara girdiler. Çatışmalara ancak ortak çalışma ve iş birliği ile üstesinden gelme fikriydi bu. Avrupa Birliği fikri ortaya atıldı. İlk olarak Almanya ve Fransa arasında kömür çelik anlaşması imzalandı ve daha sonra enerji alanında yapılan anlaşmaları da içine alan Avrupa Ekonomik topluluğu kuruldu. Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda. Güçlü ekonomik iş birliği iktisadi sınırların ortadan kalkışı ve ticaretin üye ülkeler arasında artması sonucu birlikte

refahın artması ile Avrupa Birliği hızla genişledi ve 28 ülkeyi kapsayan dünyada ki en önemli ekonomik entegrasyon haline geldi. Öncelikle gümrük birliği, ortak para ve maliye politikalarının oluşturulması ve Avrupa Merkez bankası bu doğrultuda önemli adımlardı.

İkinci dünya savaşı sonrası Müslüman ülkeleri bir araya getirme fikirleri elbette oluştu. Kısa süren Suriye ve Mısırın birleşmesi buna bir örnekti. Fikri alt yapısı ve güçlü hedef doğrultusu olmayan birleşmeler uzun vadeli olmamaktadırlar. Müslüman ülkeler arasında sağlanan konsensüz ilk olarak Arap-İsrail savaşı ile birlikte ortaya çıkmıştır.

Batının İsrail yanında olmasının sorunu olarak enerji olarak zengin kaynaklara sahip olan Arap ülkeleri OPEC i kurarak enerji fiyatlarını yükselttiler. Bunun sonucu olarak enerji fiyatların yükselmesine bağlı olarak dünyada petrol krizleri ve yüksek enflasyon süreci yaşandı. Enerji alanında oluşturulan mutabakat ile Arap Ülkeleri hızla zenginleşti. Fakat bu zenginlik sadece petrole dayalı bir zenginlikti. Petrolden gelen gelirin nedeni etkin kullanıldığı sorusunun cevabı yoktu. 1990 lı yıllarda Sovyetlerin dağılması ile dünya yeniden politik ve iktisadi olarak değişme süreci içerisine girmiştir. Bu dönemde boş ve yeni politikaların ortaya çıkmasına ve uygulanmasına imkân vermekteydi. Yine bu dönemde ABD Ortadođu ya müdahaleye başlamış ve körfez savaşları ortaya çıkmıştı.

Türkiye ise içe kapanık aktif olmaya dış politika sürecinden Orta Asya Türki Cumhuriyetlerin bağımsızlıklarını almaya başlamalarıyla dış politikasını daha etkin hale getirme uğraşı içine girmişti. 1990lı yıllarda İslam ülkeleri ortak oluşumu 25 Eylül 1969 yılında kurulan İslam İşbirliği Teşkilatı ve çoğunluğunun Müslüman ülkeler tarafında oluşturulan iktisadi enerji temelli OPEC ti. İslam İşbirliği Teşkilatı 57 Müslüman ülkeden oluşan bir birlikti. Amacı ise İslam Dünyasının hak ve çıkarlarını korumak, Üye Devletler arasında işbirliği ve dayanışmayı güçlendirmektir.

Fakat bu kuruluşun etkinliği sorgulanmaktadır. Bu bağlamda doğru olan yöntem belki Avrupa Birliğinde Olduğu gibi sayıca daha düşük fakat fikri alt yapısı ve doğrultusu net olan bir oluşum sağlamaktı. Tam bu noktada 15 Haziran 1997 yılında Türkiye'nin öncülüğünde Prof. Dr. Necmettin Erbakan tarafından D-8 kuruldu. İngilizce olarak 'Developing 8' olarak yazılan D-8 gelişen sekiz anlamına gelmektedir. Kurulduğu dönemde Group of Seven 'G-7' ye (ABD, İngiltere, Fransa, İtalya, Almanya, Japonya ve Kanada'nın oluşturduğu kuruluş dünya ekonomisinin %50'sini oluşturmaktadır) rakip olarak kurulduğu yorumlanmıştır.

D-8'in kurulmasına yönelik olarak atılan ilk adımı, Türkiye'nin daveti üzerine İran, Pakistan, Bangladeş, Malezya, Endonezya, Mısır ve Nijerya'nın katılımıyla 22 Ekim 1996 tarihinde İstanbul'da düzenlenen "Kalkınmada İşbirliği Konferansı" oluşturmuştur. Bu konferansın ardından gerçekleştirilen hazırlık çalışmaları mahiyetindeki üç Komisyon ve iki Dışişleri Bakanları Konseyi toplantısını müteakip, 15 Haziran 1997 tarihinde İstanbul'da yapılan Devlet/Hükümet Başkanları Zirvesi ile D-8 resmen kurulmuştur. Üye devletlerin hepsi aynı zamanda İslam Konferansı Örgütü üyeleridir.

D-8'lerin bayrağında altı yıldız yer alıyor ve bunlar örgütün 6 temel ilkesini sembolize ediyor:

1. Savaş değil, barış

2. Çatışma değil, diyalog

3. Çifte standart değil, adalet

4. Üstünlük değil, eşitlik

5. Sömürü değil, iş birliği

6. Baskı ve tahakküm değil, insan hakları, hürriyet ve demokrasi

Ticari olarak D-8 ekonomik ve ticari işbirliğini artırmak, ticaret alanında ülkelere yeni imkanlar sunmak ve halkların hayat seviyelerini artırmak gibi hedefler taşımaktadır. Üye ülkeler arasında ticaretin artması engellerin kalkması hali hazırda üretimi, istihdamı ve refahı artıracaktır. Esasında D-8 yüksek ekonomik hacme ulaşma potansiyeline sahiptir. Üyeler arası ekonomik hacmi D-8 in kurulduğu ilk yıl 15 milyar dolarken şu an 122 milyar dolar civarındadır. Üye ülkeler arasında ki ticaret hacmin büyüme oranı yüzde sekizdir. Üye ülkeler arasında ki ticaret hacminin gelişme oranı küresel büyümenin çok ötesindedir. Ülkelerin dağılımına baktığımızda Güneydoğu Asya dan kuzey Afrika ya kadar dağılım göstermektedirler. Bu özelliğinden dolayı D-8 bölgesel değil 7.5 milyon metre kareye sahip 1 milyar nüfusa sahip küresel bir entegrasyondur. Ayrıca üye ülkeler yüksek nüfusa ve nitelikli iş gücü potansiyeline sahip ülkelerdir. Kaynak bağımlısı ülke profili göstermemektedirler.

Günümüzde henüz entegrasyonun ilk aşaması olan tercihli ticaret anlaşmasını 20 yıldır çeşitli nedenlerden dolayı gerçekleştiremeyen D-8 in kuruluş hedefi, vizyonu ve alt yapısı oldukça güçlüdür. Kurucu ülke Türkiye'nin girişimiyle kurulan kuruluşun yine bir lokomotif ülke olarak rolü çok büyüktür. Günümüzde İslam dünyasının yaşadığı sorunlara karşı refleks gösterme niteliğine sahip D-8 kendi iç işbirliği imkanlarını artırarak entegrasyon sürecini ilerletip genişletebilir. Ticaret hacminin 500 milyar dolara çıkarılması, ticarete milli para kullanılması ve bankacılık

alanında ki işbirliği ticari iş birliği alanları olarak D-8 in hedefleri olmak ile birlikte oluşan bu iş birliğinin küresel alanda ümmetin sesi olma ve uluslar arası karar alma mekanizmalarında etkili olma şansı oldukça yüksektir.